

Maa- ja metsätalousministeriö
PL 30
00023 Valtioneuvosto
kirjaamo@mmm.fi

Viite: Lausuntopyyntö VN/13771/2020, MMM008:00/2020, 22.10.2020

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi eläinten kuljetuksesta annetun lain muuttamisesta

Johdanto

Suomen valvontaeläinlääkäriliitto ry kiittää lausuntopyynnöstä ja pitää eläinten kuljetuksesta annetun lain kokonaisuudistusta tärkeänä mahdollisuutena tehostaa eri valvontaviranomaisten yhteistyötä ja selkeyttää nykyistä sääntelyä sekä parantaa asianosaisten oikeusturvaa.

Erityisen hyvänä pidetään muutosta, jonka mukaan Tulli määrittää omaksi valvontaviranomaiseksi sekä sitä, että porojen ja turkiseläinten pitkiltä kuljetuksilta vaadittaisiin jatkossa reittisuunnitelma.

Yleisiä huomioita

Eläinkuljetusasetuksen edellyttämän koulutuksen ja kokeen järjestämisvastuun siirtäminen pois Ruokavirastolta ja aluehallintovirastoilta koulutusta tälläkin hetkellä järjestäville oppilaitoksille ja ammattikorkeakouluille on johdonmukaista.

Luonnoksessa painotetaan liiallisesti kunnaneläinlääkärien suorittamaa eläinten kuljetuksesta annetun lain (1429/2006, eläinkuljetuslaki) noudattamisen valvontaa. Ruokaviraston raportin Eläinten hyvinvoinnin valvonta 2019 mukaan vuonna 2019 tehdystä 424 tarkastuksesta 382 teki tarkastuseläinlääkäri ja vain 61 teki läänineläinlääkäri tai kunnaneläinlääkäri. Suomen valvontaeläinlääkäriliiton käsityksen mukaan kunnaneläinlääkärit tekevät pääasiassa kuljetuskaluston ja lähtöpaikan tarkastuksia ja näitäkin pääasiassa aluehallintoviraston määräyksestä tai ohjauksessa. Kunnaneläinlääkäreille ei myöskään ole määrätty tavoitetta tarkastamisesta, toisin kuin aluehallintovirastoille (tavoite 2019 oli 117 tarkastusta, josta jäätin raportin mukaan tuntuvasti).

Yksityiskohtaiset kommentit

25 §

Reittisuunnitelmien keskittäminen yksinomaan aluehallintovirastoille on oikeasuuntainen muutos. Muutos on omiaan yhdenmukaistamaan toimijoiden kohtelua niin alueellisesti kuin valtakunnallisestikin ja voi tehostaa reittisuunnitelmien valvontaa. Muutoksessa tulee kuitenkin ottaa huomioon, ettei sillä aiheuteta hallinnollisen taakan kasvamista.

27 a §

Suomen valvontaeläinlääkäriliitto ei kannata valtuutettuja tarkastajia koskevan sääntelyn lisäämistä. Valtuutetun tarkastajan ammattipätevyyttä ei luonnoksen mukaan määriteltäisi laissa eikä sen esitöissä, jolloin tarkastajan ei voida ajatella olevan eläinten hyvinvoinnin tai eläintautien asiantuntija.

Poliisin menettelyä eläinsuojeluasiassa koskevan apulaisoikeusasiamiehen ratkaisua mukaillen eläinlääkäreillä on ko. alan erityisammattilaisina parhaat valmiudet arvioida tilannetta ja tarvittavia toimenpiteitä (AOA 13.1.20023 dnro 1035/4/01). Tarkastuksen suorittamisen kannalta on välttämätöntä, että tarkastuksen tekijällä on riittävä koulutus ja asiantuntemus arvioida eläinten terveyttä ja hyvinvointia sekä tarttuvien eläintautien riskiä.

37 §

Nykyisessä eläinkuljetuslaissa tai esitysluonnoksessa ei ole kuulemista koskevaa erityissääntelyä. Tilanne on ongelmallinen sen vuoksi, että hallintolain (434/2003) 34.2 §:n mukaiset poikkeukset kuulemisvelvollisuudesta eivät sovellu eläinten kuljetuksen valvontaan, eikä esitysluonnoksen mukaisilla viranomaisilla siten ole laissa säädettyä oikeutta poiketa kuulemisvelvollisuudesta myöskään eläinkuljetuslain nojalla päätöstä tehdessään.

Hallintolain yleisenä lähtökohtana on, että asianosainen antaa selityksensä kirjallisesti. Kirjallinen kuuleminen viivästyttää väistämättä tarpeellisiin toimenpiteisiin ryhtymistä. Jotta eläimiä voidaan suojella kuljetuksessa ja sen yhteydessä vahingoittumiselta ja sairastumiselta sekä kaikelta vältettävissä olevalta kivulta, tuskalta ja kärsimykseltä parhaalla mahdollisella tavalla, lakiluonnoksen mukaisiin, tarpeellisiin toimenpiteisiin on voitava tarvittaessa ryhtyä välittömästi tarkastuksen yhteydessä.

Esimerkiksi eläinsuojelulaissa (247/1996) kuulemisvelvollisuutta on täsmennetty erityislain tasolla, koska hallintolain sääntely ei ole kaikilta osin sovellettavissa eläinsuojeluvalvonnan tarpeisiin. Vastaava sääntely on tarpeen myös eläinkuljetuslaissa.

Lakiluonnoksen 37 § liittyy eläinsuojelulain mukaisten hallintopakkokeinojen kanssa. Eläinsuojelulain mukaiset viranomaiset voivat esimerkiksi lopettaa eläimen, jonka hengissä pitäminen on ilmeistä julmuutta sitä kohtaan, eläinsuojelulain 44 §:n nojalla, ja tällöin suullinen kuuleminen voi olla riittävää (vrt. eläinsuojelulain 45 § ja KHO 2015:89). Tulli ei kuitenkaan ole eläinsuojelulain mukainen viranomainen.

46 §

Muutoksenhakua koskeva sääntely ja erityisesti kunnaneläinlääkäriä koskeva 3 momentti ovat vaikeaselkoisia.

Eräiden hallintoasioiden muutoksenhakusäännösten tarkistamiseen johtaneen hallituksen esityksen (HE 230/2014 vp) mukaan tarkistamisen tarkoituksena on, että oikaisuvaatimus olisi käytössä mahdollisimman laajasti asioissa, joihin se soveltuu. Sen ulkopuolelle jäisivät asiat, joissa on asian laadun ja oikeusturvan kannalta tarpeen, että hallintopäätökseen haetaan muutosta valittamalla suoraan hallinto-oikeuteen. Tällaisia asioita olisivat esimerkiksi elinkeinolupia, hallinnollisten pakkokeinojen täytäntöönpanoa ja merkittäviä hallinnollisia seuraamuksia koskevat asiat sekä muut sellaiset asiaryhmät, joissa asia selvitetään perusteellisesti jo ensi vaiheen hallintomenettelyssä tai joihin liittyy yleensä vaativaa oikeudellista harkintaa ja joissa on tärkeää saada asia viivytyksettä tuomioistuimen käsiteltäväksi.

Suomen valvontaeläinlääkäriliiton mielestä kunnaneläinlääkäriin eläinkuljetuslain nojalla antamat päätökset eivät sovellu oikaisuvaatimusmenettelyyn. Muutoksenhakua koskevaa säännöstä tulisi muuttaa siten, että muutoksenhakumenettely olisi asiaperusteinen eikä riippuisi päätöksen tehneestä viranomaisesta.

46 a §

Ilmoittajan henkilöllisyyden suojaamista koskevan pykälän lisäys on hyvä ja oikeasuuntainen muutos, sillä ilmoittajan henkilöllisyyden suojaamisesta on eräviä tulkintoja viranomaisten, tuomioistuinten ja julkisuuslain asiantuntijoiden kesken. Yksityiskohtaisissa perusteluissa on kiitettävästi kytketty säännös julkisuuslakia täydentäväksi.

Lisätietoja

Tästä lausunnosta antaa tarvittaessa lisätietoja puheenjohtaja Jan Mattila, jan.mattila@svell.fi

Suomen valvontaeläinlääkäriliitto ry:n puolesta,

Jan Mattila
puheenjohtaja